

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12
ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา

นาย ชานุกฤษณ์ แผ่ไพรัตน์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

ชานุกฤษณ์ แผลิพิณ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ 12 ตำบลกลางดง
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร. สุนิตยา เกื่อนนาคี

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 ระหว่างเดือน ธันวาคม 2544 ถึง กรกฎาคม 2545 กรณีศึกษา การดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน การบริหารของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการมากน้อยเพียงใด เพื่อวิเคราะห์ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านกลางดง ว่ามีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพียงใด

การประเมินผลครั้งนี้ได้ใช้ แบบรายงาน(บร.) ต่าง ๆ รวมไปถึงแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ เข้ามาเป็นตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ชาวบ้านทั่วไป สมาชิกผู้กู้ คณะกรรมการ และผู้นำหมู่บ้าน

ผลการประเมินที่ได้คือ การดำเนินการและบริหารกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการเป็นไปตามระบบและบรรลุวัตถุประสงค์ในระดับหนึ่ง ประชาชนในหมู่บ้านมีความรักใคร่สามัคคี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รักใคร่ปรองดองกัน ภายในครอบครัวมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

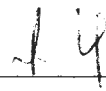
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมที่ปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

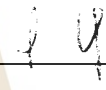
อาจารย์ที่ปรึกษา และ กรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

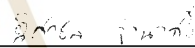

(อาจารย์ ดร. สุนิตยา เตื่อนนาดี)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ ดร. สุนิตยา เตื่อนนาดี)

(อาจารย์ นิตชาชล จำนงศรี)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

- อาจารย์ ดร.สุนิตยา เตื่อนนาดี อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
 - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
 - คุณจารุเสษฐ์ พิมพะบุตร พัฒนาการอำเภอปากช่อง ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
 - นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกและขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ
- ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

ชานุกฤษ์ แผ่ไพลิน

บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านกลางดง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	จ
บทที่ 1. บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	3
4. วิธีดำเนินการ.....	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	4
บทที่ 2. เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์.....	5
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง ชาติ พ.ศ. 2544.....	6
3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและ บริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	7
4. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ...	8
5. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	9
6. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	11
7. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	12
8. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินโครงการแบบชีพพ์ โมเดล.....	14
9. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง.....	15

บทที่ 3. วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

1. วิธีการประเมินโครงการ.....	17
2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	18
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	19
4. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	20
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	30

บทที่ 4. ผลการติดตามการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	31
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	36
3. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	40
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	41

บทที่ 5. สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	43
2. วิธีการดำเนินการ.....	43
3. ผลการดำเนินการ.....	43
4. อภิปรายผล.....	44
5. ข้อเสนอแนะ.....	45

บรรณานุกรม.....	47
-----------------	----

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	
ภาคผนวก ข ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	
ภาคผนวก ค ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกลางคง หมู่ที่12	
ภาคผนวก ง แบบรายงานการเก็บข้อมูล บร.1 – บร.12.....	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนการสัมภาษณ์แบบรายงาน (บร.3)	19
2. จำนวนการสัมภาษณ์แบบรายงาน (บร.11)	20
3. จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามเพศของประชากร	33
4. จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามอายุ	34
5. จำนวนและร้อยละของครัวเรือนจำแนกตามอาชีพ	34
6. จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่ง	35
7. จำนวนและร้อยละของครัวเรือนที่ประกอบอาชีพทำสวนจำแนกตามการถือครองที่ดิน	35

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบัน ความยากจนของประชาชนในประเทศ ทั้งที่อยู่ในชนบทและอยู่ในชุมชนเมือง จึงจะต้องมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งหากประชาชนในประเทศไม่มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของตนเองและครอบครัวแล้ว การพัฒนาประเทศก็จะเป็นไปด้วยความยากลำบาก ประเทศไทยก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่ประชากรมีความยากจน คนในสังคมไม่มีความเสมอภาคกันทางการเงิน ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคมขึ้น ที่สำคัญ คือคนจนในประเทศมีมากกว่าคนรวย ทำให้เกิดปัญหาด้านต่าง ๆ ตามมาอย่างต่อเนื่องทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การก่ออาชญากรรมและที่สำคัญคือปัญหาด้านยาเสพติด เด็ก ๆ ในชนบทขาดการศึกษาเพราะ บิดา มารดา ไม่มีทุนส่งบุตรหลานเข้าเรียน ยิ่งส่งผลให้คนในประเทศขาดความรู้ ความสามารถในการที่จะนำไปประกอบอาชีพซึ่งปัจจุบันการศึกษา เป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมเพราะการทำงานหรือประกอบอาชีพต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่จำเป็นที่จะต้องมีความรู้และวุฒิทางการศึกษา ซึ่งการรับบุคลากรเข้าทำงานในหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ วุฒิการศึกษาขั้นต่ำคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือในระดับใบประกาศนียบัตรวิชาชีพขึ้นไป และยังมีเด็กในประเทศจำนวนมากไม่น้อยที่ขาดโอกาสทางการศึกษา นอกจากนี้ยังมีอีกหลายครอบครัวที่ไม่สามารถหารายได้มาเลี้ยงครอบครัวได้อย่างเพียงพอ รายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย จึงก่อให้เกิดปัญหาการกู้ยืมเงินทำให้เกิดภาวะหนี้สิน บางรายไม่มีเงินทุนเพื่อที่จะนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว จึงก่อให้เกิดสภาวะทางด้านจิตใจขึ้น ทำให้ขาดสติ ขาดสมาธิ ขาดความ ยั้งคิดในการดำรงชีวิตอยู่ต่อไปในอนาคต จากเหตุผลดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่าความยากจนเป็นตัวแปรสำคัญ ที่จะเป็นตัวกำหนด ถึงสภาวะต่าง ๆ ของคนในประเทศ ซึ่งถ้าในประเทศไทยสามารถกำจัดตัวการนี้ออกไปได้ ก็จะมีผลทำให้ระดับคุณภาพชีวิตของคนในประเทศดีขึ้น ดังนั้นนโยบายกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเกิดขึ้น ซึ่งรัฐบาลถือเป็นนโยบายที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นในการต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชาชนในประเทศ เป็นการเพิ่มแหล่งเงินทุนให้กับประชาชนเพื่อนำมาประกอบอาชีพและสร้างรายได้ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รวมถึงเป็นการเสริมสร้างการพึ่งพาตนเองของคนในชุมชน ทั้งด้านการเรียนรู้ การสร้างโอกาส การพัฒนาความคิดริเริ่ม ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนเป็นการเสริมสร้างศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท โดยที่การบริหารและการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะขึ้นอยู่กับชุมชนนั้น ๆ ซึ่งเป็นการเสริม

สร้างให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าของประเทศ ให้เกิดความมั่นคงต่อไปในอนาคต

รัฐบาลได้ดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว และจากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ได้รับการอนุมัติให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น รวมถึงได้รับการจัดสรรเงินโอนเข้ากองทุนเรียบร้อยแล้ว เพื่อเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนต่อไป จึงมีการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้าน เป็นผู้ดำเนินการเขียนเรียบเรียง รายงานการประเมินกองทุน ในรูปของ “สารนิพนธ์” เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จ ตลอดจนจุดเด่น จุดด้อยที่ควรส่งเสริม และต้องปรับปรุงของแต่ละท้องถิ่นและเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ

2.1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

2.1.1. ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิภาพของสมาชิก

2.1.2. ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

2.1.3. ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบ พอเพียง

2.1.4. เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน

2.1.5. ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2. เพื่อทราบว่ามีปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง

2.3. เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

2.4. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนคติของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

3. กรอบแนวคิดทฤษฎี

การประเมินเชิงระบบมีนักวิชาการหลายคนได้สร้างแบบจำลอง (Model) หลายท่าน เช่น แนวความคิดในการประเมินของสแตก (Stakes Concepts of Evaluation) การประเมินคือการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและนำมาจัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมิน (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 86)

แนวความคิดในการประเมินของ สคริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model) การประเมินเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 85)

แนวความคิดในการประเมินของ อัลคิน (Alkin's Concept of Evaluation) การประเมินคือกระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูลเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินโครงการ (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 87)

แนวความคิดในการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) การประเมินเป็นกระบวนการของการกำหนดข้อมูลที่ต้องการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อนำมาเสนอ สำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 89)

ในสารนิพนธ์ฉบับนี้ ได้ใช้ตัวแบบทางความคิด แบบ CIPP Model เป็นกรอบความคิดในการประเมิน การบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เพื่อให้เป็นไปตามความคิด ตามแบบหลักสูตรการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. วิธีดำเนินการ

ขั้นตอนการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาการใช้ชีพชีพ โมเดล วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน ตลอดทั้งตัวแปรที่ทำการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลจาก แบบรายงาน (บร) ต่าง ๆ และเก็บข้อมูลเพิ่มบางส่วน

ขั้นตอนที่ 4 เตรียมประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นสำคัญ และแสดงข้อเสนอแนะ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

จากการที่ได้ทำการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ได้ทราบถึงกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าบรรลุเป้าหมายเพียงใด
2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจ ถึงปัจจัยที่เป็นตัวส่งเสริมและขัดขวางการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. ได้ทราบองค์กร เพื่อประสานงานแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างชุมชนที่เกิดขึ้นระหว่างการทำสารนิพนธ์
4. ได้ทราบถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนคติของประชาชนและระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

บทที่ 2

ปรัชญารัฐธรรมนูญ

1. นโยบายหลักการวัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หลักวิชาการเนื้อหาที่ปรากฏในบทนี้ เป็นหลักวิชาการและเนื้อหาที่ผู้เขียน ได้ประมวลจากแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงว่าหลักวิชาการด้านเนื้อหาสาระ และหลักวิชาการด้านเทคนิค วิธีการประเมิน ที่ได้นำมาใช้ในการประเมินในครั้งนี้มีความถูกต้องและสมเหตุสมผล ในทางการวิชาการ หลักวิชาการด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมิน ดังกล่าวมีดังนี้

1.1. นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท สำหรับเป็นแหล่งเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและการบริหารเงิน กองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองผู้พึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.2. หลักสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการคือ

1) ความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของตนเองและครอบครัว การควบคุมดูแลกันเองในหมู่บ้านและชุมชนประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง เช่นกลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารในหมู่บ้าน กองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ ฯลฯ

2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนเงินอุดหนุน จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารที่สอดคล้อง และเกื้อกูลกัน

3) การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ตามแนวทางในหมู่บ้านชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาโดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและการจัดการกองทุน

4) การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพ

1.3. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

รัฐบาลมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังนี้

1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนและสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดการบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง

3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต

5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประกอบไปด้วย ประธาน ได้แก่ นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี รองประธาน 3 ท่าน ได้แก่ รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย คณะกรรมการอีกไม่เกิน 10 คน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง และที่ปรึกษา คณะกรรมการที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อย 3 คนแต่ไม่เกิน 7 คน คณะกรรมการดำรงตำแหน่งคราวละไม่เกิน 3 ปี เมื่อมีกรรมการคนใดพ้นตำแหน่งก่อนครบวาระ ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งแทนจะดำรงตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ หากครบวาระแล้วยังไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ ในการประชุมคณะกรรมการจะต้องมีกรรมการไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของคณะกรรมการจึงจะถือว่าครบองค์ประชุมคณะกรรมการมีหน้าที่คือ บริหารกองทุนในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งกำหนดนโยบาย กำหนดแผนงานต่าง ๆ จัดทำร่างกฎหมาย ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศต่างๆ ที่เกี่ยวกับกองทุน

หมวด 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในระเบียบได้กำหนดว่า ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยที่สำนักงานมีหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ เพื่อสำหรับปฏิบัติงานธุรการและงานด้านต่างๆ ของคณะกรรมการรวมทั้งเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ

3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประกอบไปด้วย 9 หมวด สรุปประเด็นได้ดังนี้ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ข)

หมวดที่ 1 ซึ่งให้คำจำกัดความของคำศัพท์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวดที่ 2 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับ ปรัชญาสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ วัตถุประสงค์การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ขั้นตอนในการโอนเงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติไปให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หลักเกณฑ์ในการอนุมัติให้คณะกรรมการกองทุนเริ่มเข้ามาบริหารจัดการ

หมวดที่ 3 กำหนดสมาชิกของคณะกรรมการสนับสนุน การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ

หมวดที่ 4 กำหนดสมาชิกของคณะกรรมการสนับสนุน และติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด

หมวดที่ 5 กำหนดจำนวนสมาชิก คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้ามของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และเกณฑ์ในการดำรงตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนรวมถึงกฎเกณฑ์ในการประชุมคณะกรรมการกองทุน

หมวดที่ 6 เป็นข้อบังคับเกี่ยวกับกองทุนและสมาชิกกองทุนเช่น ประเภทของสินทรัพย์ในกองทุนและการประชุมสมาชิก

หมวดที่ 7 กำหนดกฎในการกู้ยืมเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวดที่ 8 กำหนดเกณฑ์ในการทำบัญชีและการตรวจสอบบัญชีของคณะกรรมการกองทุน

หมวดที่ 9 กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการประชุมเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการโดยประชากรในหมู่บ้านและขั้นตอนในการยื่นขอขึ้นทะเบียนในการจัดตั้งกองทุน

4. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีส่วนสำคัญ 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ขบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะต้องเป็นไปตามข้อ 4.1 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ซึ่งมีดังนี้

- เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการกองทุน

- เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์

- ปฏิบัติอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรม ชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงินตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

- ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือบุคคลเสมือนไร้ความสามารถ

- ไม่เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

- ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุด มีความผิดแต่รอกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นและความผิด ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก

- ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กรหรือหน่วยงานด้านต้นสังกัด
- ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรค 2 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน

5. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองถูกจัดทำขึ้นเพื่อใช้สำหรับ ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง และคณะกรรมการสามารถใช้แบบประเมินนี้ กำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป แบบคำขอขึ้นทะเบียนประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านกลางดง มีทั้งหมด 5 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน

- จำนวนประชากรในหมู่บ้าน 811 คน
- จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน 311 ครัวเรือน
- อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน ประกอบด้วย รับจ้าง ค้าขาย ทำสวน รับราชการ
- ผลผลิตของประชาชนในหมู่บ้านทางการเกษตร ประกอบด้วยน้อยหน่า มะม่วง ข้าวโพด
- ผลผลิตส่วนใหญ่ส่งไปจำหน่ายที่ กรุงเทพฯ และเชียงราย
- รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้าน ต่อครัวเรือน 50,000 บาทต่อปี

ส่วนที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

- จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มี 264 ครอบครั
- วิธีคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน วันที่มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน วันที่ 29 สิงหาคม 2544

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกลางดงหมู่ที่ 12 มี 15 คน เป็นชาย 8 คน และหญิง 7 คน

ส่วนที่ 3 การเตรียมพร้อมของหมู่บ้านกลางดง

ระเบียบข้อบังคับสำหรับการใช้ในการดำเนินกองทุน ของหมู่บ้านกลางดง มีดังนี้

- ข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงินของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- ข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินและการชำระคืนเงินกู้

- ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุน
- ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี
- ข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุมคณะกรรมการ

ซึ่งกำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและประชาชนในหมู่บ้าน

ส่วนที่ 4 ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- จำนวนกลุ่ม / องค์กรชุมชนภายในหมู่บ้านมี 3 กลุ่ม คือ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสตรีแม่บ้าน

- ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านมีสมาชิก 163 ราย

- เลขที่บัญชีกองทุนหมู่บ้านกลางดง เลขที่บัญชี 06-4303-20-085548-1 ธนาคารออมสินสาขาปากช่อง

หมู่บ้านกลางดง มีความร่วมมือหรือเชื่อมโยงในการพัฒนาหมู่บ้านหรือเครือข่ายในตำบลกลางดง กิจกรรมที่ร่วมดำเนินงาน คือแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด งานประเพณีของท้องถิ่น

ส่วนที่ 5 แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เมื่อได้รับการสนับสนุนวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านในการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง ให้สมาชิกมีการรวมกลุ่ม และแบ่งตามความจำเป็นของสมาชิก

- วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่องคือ ให้สมาชิกกู้ระยะสั้น เมื่อมีการส่งเงินกลับแล้วให้กู้ต่อ

- กองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 จะให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ คือ ค่าขาย เกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ ทุนการศึกษาและเพื่อเหตุจำเป็น

- หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ จะพิจารณาถึง แผนการกู้เงินจะก่อให้เกิด รายได้มากน้อยเพียงใด ความสามารถในการชำระคืนเงิน หลักประกัน กลุ่มสมาชิกที่ค้ำประกัน

- วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้ มีวิธีดังนี้ตั้งคณะกรรมการติดตามและตรวจสอบการใช้เงิน ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบร่วมด้วย

- วิธีการป้องกันเสี่ยงภัยในการกู้ ประกอบด้วย การพิจารณาจากตัวผู้กู้ การพิจารณาจากกิจกรรมของสมาชิกที่กู้ หลักประกันสัญญา

- วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้น และดอกเบี้ยเงินกู้คืนตามสัญญา คือ พิจารณาเหตุผลตั้งคณะกรรมการไปเร่งรัด ให้ผู้ค้ำประกันดำเนินการฟ้องร้องตามกฎหมาย

- แนวทางในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกในหมู่บ้านมีแนวทางดังนี้คือ มีเงินสวัสดิการจ่ายคืนเงินปันผลกำไรให้แก่สมาชิก มีทุน การศึกษาให้กับบุตรธิดา

- การประเมินความพร้อมในหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกลางคงมีความมั่นใจว่าหมู่บ้าน มีความพร้อมรับการสนับสนุนเงินจัดสรร จากคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- กองทุนหมู่บ้านกลางคงให้รัฐบาลสนับสนุนด้านวิชาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความรู้เรื่องกับการจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน ให้ความรู้เรื่องเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี

6. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน กลางคง หมู่ที่ 12 มีดังนี้ต่อไปนี้

1. ที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้าน กลางคง เลขที่ 154 / 4 หมู่ที่ 12 ตำบลกลางคง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน คือเป็นแหล่งให้บริการเงินกู้และเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก ส่งเสริมวิธีการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น

3. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังต่อไปนี้ เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เงินกู้ยืม ดอกเบี้ยและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุนหมู่บ้าน ค่าธรรมเนียมแรกเข้า เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก เงินค่าหุ้น เงินสมทบจากกลุ่มหรือ องค์กรสมาชิกหรือทรัพย์สินอื่น ๆ

4. สมาชิกจะต้อง เป็นผู้ที่อาศัย และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลางคง หมู่ที่ 12 เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนก่อนจัดตั้งกองทุน เป็นผู้ที่มิมีสัญชาติ มีความรู้ ความเข้าใจหลักการของกองทุนและมีความสนใจที่จะเข้าร่วมในกิจการของกองทุน เป็นผู้ที่พร้อมจะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน เป็นผู้ที่คณะกรรมการมีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญมีเงินฝากสัจจะและมีเงินถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น

5. ในการสมัครเข้าเป็นสมาชิก ผู้สมัครต้อง ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกที่กรรมการกองทุนหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุนจะเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก

6. สมาชิกพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกเมื่อเป็นไปตามข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้

- ลาออก หรือได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
- วิกลจริต หรือศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2ใน3 ของผู้เข้าประชุม
- ฝ่าฝืนระเบียบกองทุน

- นำทรัพย์สินกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้

7. คณะกรรมการกองทุนคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้ากับสมาชิกทั้งที่เป็นปัจเจกบุคคล กลุ่มหรือองค์กรชุมชนเป็นราย ๆ ละยี่สิบบาท

8. คณะกรรมการกองทุน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกลางดงหมู่ที่ 12 มีทั้งหมด 15 คนประกอบด้วยตำแหน่ง ประธานกองทุน รองประธาน เลขานุการ เภรัณูฎิก ผู้ตรวจสอบภายใน และประชาสัมพันธ์

7. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

7.1. ระเบียบว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอเงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้ไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท

3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ตามคำขอทั้งหมด หรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้กู้และธนาคารทราบโดยเร็ว

4. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้แบบอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

5. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย

6. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยตามกำหนด ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระบุหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนด เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนชำระหนี้

7. ในกรณีที่ผู้กู้มิได้นำเงินไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงิน ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้กู้ซึ่งนำเงินกู้ไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในคำขอกู้ยืมเงินพ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลา 30 วัน หลังจากวันยกเลิกสัญญาและห้ามมิให้บุคคลดังกล่าวเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นเวลา 2 ปี

7.2. หลักเกณฑ์และวิธีการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านกลางดง มีสาระสำคัญดังนี้

1. ประเภทของการกู้ยืมเงิน สมาชิกสามารถกู้ยืมเงินกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมดังต่อไปนี้

- 1.1. การพัฒนาอาชีพ
- 1.2. การสร้างงาน
- 1.3. การสร้าง และ / หรือ เพื่อรายได้
- 1.4. ลดรายจ่าย
- 1.5. บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน

2. การกู้ยืมเงิน ผู้ที่จะขอกู้ยืมเงินกองทุน จะต้องเป็นสมาชิกกองทุนมีชื่อในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 ติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วันนับตั้งแต่วันที่เจ้าหน้าที่ทะเบียนการปกครอง รับรองการเข้าอยู่ในทะเบียนและเป็นสมาชิกกองทุนไม่น้อยกว่า 3 เดือน เว้นแต่ผู้ที่สมัครวันจัดตั้งกองทุนตามระเบียบข้อบังคับ

3. สมาชิกที่มีความประสงค์จะขอกู้ยืมเงินจากกองทุน ต้องจัดคำขอกู้ยืมเงินตามแบบที่กองทุนกำหนด โดยระบุรายละเอียดและวัตถุประสงค์ในคำขอกู้อย่างชัดเจน เสนอคำขอกู้ยืมเงินต่อคณะกรรมการกองทุนไม่เกินวันที่ 2 ของทุกเดือน และสมาชิกรายบุคคลขอกู้ยืมเงินกองทุนได้รายหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินวงเงินกำหนดในวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป ทั้งนี้ การอนุมัติรายหนึ่งต้องไม่เกินวงเงิน 50,000 บาท ตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 ข้อ 31

4. กรณีสมาชิกยื่นคำขอกู้ยืมเงินเพื่อเป็นการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน ให้ยื่นคำขอกู้ยืมเงินได้ไม่จำกัดเวลา และให้คณะกรรมการกองทุนเปิดประชุมเป็นกรณีพิเศษเพื่ออนุมัติเงินกู้ยืมตามที่เห็นสมควร

5. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงิน ตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ยืม แจ้งให้ผู้ขอกู้ยืมเงินและธนาคารรับทราบโดยเร็ว

6. สมาชิกผู้ขอกู้ยืมเงินต้องทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบและเงื่อนไขที่กำหนด

7. ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งประธานกรรมการ ผู้จัดการ และเหรัญญิก เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนดำเนินการฝากถอนเงิน และทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ยืมเงินที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ยืม

8. หลักประกันเงินกู้ยืม เงินกู้ถ้าไม่เกิน 10,000 บาท ให้ใช้สมาชิก 2 คนเป็นผู้ค้ำประกัน ถ้าเกิน 10,000 บาทแต่ไม่เกิน 20,000 บาท ให้ใช้หลักทรัพย์หรือเงินค้ำหุ้่นเป็นหลักประกันและผู้ค้ำให้ค้ำได้เพียง 2 รายเท่านั้น

9. ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้เต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ยภายใน 1 ปี

10. ทรัพย์สินที่ใช้ค้ำประกันให้ใช้ทุนเรือนหุ้น หรือหลักทรัพย์อื่นใดที่ประเมินราคาแล้ว ไม่น้อยกว่าวงเงินที่ขอกู้ยืม

11. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมคิดอัตราร้อยละ 8 บาท / ปี

12. การชำระคืนเงินกู้ยืม ให้ผู้กู้ยืมเงินชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยให้เสร็จภายในระยะเวลา ไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ทำสัญญา

13. ถ้าผู้กู้ยืมเงินผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน สัญญาผู้กู้ยืมเงิน ให้ผู้ขอกู้เงินเสียเบี้ยปรับร้อยละ 0.5 ต่อวัน เว้นแต่ขอผู้กู้ยืมเงินได้รับอนุญาตให้ผ่อน ผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุน

14. คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิก หรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้ขอกู้ยืมรายใดก็ได้ เมื่อมีเหตุผลอันสมควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่งหรือ ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ข้อบังคับกำหนด

ในกรณีที่ผู้ขอกู้ยืมเงินมิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้ในสัญญาผู้กู้ยืมเงิน หรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ขอกู้ยืมเงินนำเงิน ไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจาก เหตุผลอันสมควรให้ คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้ยืมพร้อมทั้ง ดอกเบี้ยที่ค้างชำระเต็มจำนวนได้โดยทันที

ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิก เพื่อลงมติให้ผู้ขอกู้ยืมเงินที่นำเงินไปใช้ นอกกรอบวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้ในสัญญาผู้กู้ยืมเงินพ้นจากสมาชิกภาพภายใน 30 วันนับแต่วันที่ ยกเลิกสัญญาและห้ามมิให้บุคคลดังกล่าวสมัครเข้าเป็นสมาชิกเป็นเวลา 2 ปี นับแต่วันที่พ้นจาก สมาชิกภาพ

8. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินโครงการแบบชีพพ์ โมเดล

รูปแบบการประเมินแบบชีพพ์ โมเดล (CIPP Model) มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมิน สภาพแวดล้อม ของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของ หน่วยระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินกระบวนการจัดการของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 90)

สำหรับการใช้ CIPP Model ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ประเมินจะใช้ CIPP Model วิเคราะห์ทั้งหน่วยระบบ การบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

9. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ รัฐบาลมีความต้องการที่จะสนับสนุนให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ที่นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านและชุมชนอย่างยั่งยืน โดยรัฐได้ให้ทุนการศึกษาจากบัณฑิตที่ว่างงาน เพื่อเข้าศึกษาและปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นกิจกรรมหลักของการศึกษาโดยเนื้อหาหลักสูตรมุ่งเน้น ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและประเมินโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ ผู้ที่จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตรบัณฑิต” เป็นการยกระดับการศึกษา สร้างรายได้แก่บัณฑิต และยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่งด้วย

การวิเคราะห์โครงการผู้ประเมินมีความคิดเห็นว่า โครงการนี้เป็นโครงการที่ดีโครงการหนึ่งเพราะเป็นโครงการที่เกื้อประโยชน์แก่หลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีที่ว่างงาน และรัฐบาลเอง กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้รับประโยชน์จากโครงการนี้ ในด้านที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้มีนักศึกษาของโครงการนี้เข้าไปศึกษา และให้ความรู้ความช่วยเหลือในด้านการบริหารจัดการกองทุนในด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนนักศึกษาของโครงการนี้จะได้รับการศึกษาเรียนรู้มีรายได้ควบคู่กันไปด้วย เป็นระยะเวลา 10 เดือน โดยการศึกษาจะใช้ชุมชนเป็นห้องเรียนหลักในการศึกษา มีการเรียนรู้ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ในการทำงานต่อไป นอกจากนี้เมื่อจบโครงการอาจมีโอกาหางานได้ง่ายขึ้น และยังสามารถนำประกาศนียบัตรบัณฑิตที่ได้รับไปใช้ป็นหน่วยกิจสมทบในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทได้อีกด้วย สำหรับรัฐบาลเองได้รับประโยชน์จากโครงการนี้ในด้านที่รัฐบาลได้รับการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย กองทุน

หมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างเป็นระยะตลอดระยะเวลา 10 เดือน รับทราบข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งได้ทราบผลการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จากการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของบัณฑิตที่ปฏิบัติงานในแต่ละพื้นที่อีกด้วย การที่รัฐให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตที่เข้าร่วมโครงการก็เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศในระดับต่างอีกด้วย โครงการนี้ได้รับความสำเร็จในระดับหนึ่งจะเห็นได้จากจำนวนเงินกองทุนหมู่บ้านยังคงอยู่ บัณฑิตจำนวนหลายหมื่นคนได้รับการศึกษาและมีรายได้ระหว่างการศึกษาและจำนวนบัณฑิตที่จะจบหลักสูตรและได้รับใบประกาศอีกจำนวนหนึ่ง รัฐบาลได้รับการรายงานผลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านจากทุกหมู่บ้านยกเว้น หมู่บ้านและชุมชนที่ไม่มีบัณฑิตเข้าศึกษา

บทที่ 3

วิธีการประเมินโครงการ

แบ่งออกเป็น 6 หัวข้อดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

รูปแบบการประเมิน รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้คือ ชิฟฟ์ โมเดล ซึ่งเป็นแบบจำลอง (Model) ของ Stufflebeam ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1-2 ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับกองทุนหมู่บ้านและระดับสมาชิกผู้กู้ดังนี้

- 1.1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและสมาชิกผู้กู้เป็นรายบุคคล
- 1.2. การประเมินปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน
- 1.3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินที่ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการ ช่วยต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
- 1.4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้น กับจุดประสงค์ของโครงการรวมทั้งการพิจารณา ในประเด็นของ การยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545: 90)

สำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน จะแบ่งออกเป็นการประเมิน 2 หน่วยระบบย่อยของกองทุนหมู่บ้านได้แก่ หน่วยระบบการจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ และแบบเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม แบบรายงานที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนี้

1. แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน)
2. แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
3. แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิดที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
4. แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
5. แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง)
6. แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวที กลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
7. แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนคติของประชาชน)
8. แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์)
9. แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
10. แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
11. แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
12. แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

แบบรายงานต่างๆ และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม มีวิธีการในการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การสังเกตและการบันทึก เป็นการสังเกต และบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่างๆ ของหมู่บ้านตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
2. เป็นการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตลอดจนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและประชาชนในหมู่บ้าน
3. การออกแบบสอบถาม ใช้ในการเจาะลึกข้อมูลของครอบครัว เพื่อศึกษาถึงสภาพทั่วไปของแต่ละครอบครัว
4. การบันทึกเทป และกล้องถ่ายรูป ใช้ในการสัมภาษณ์และมีการถ่ายรูปไว้เป็นหลักฐาน ในการที่ได้มาซึ่งข้อมูลต่างๆ ของหมู่บ้าน อย่างละเอียดและครบถ้วนการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายของการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านกลางดง คือประชากร ที่อาศัยในหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 ต.กลางดง ซึ่งในหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 311 ครัวเรือน และประชากรทั้งหมด 811 คน ประกอบไปด้วย

- คณะกรรมการ จำนวน 15 คน
- สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 163 คน
- ประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิก 633 คน

ซึ่งการกำหนดขนาดตัวอย่าง จะใช้ตาราง Krejcie และ Morgan โดยสามารถสรุปจำแนกตาม บร. ได้ดังต่อไปนี้

- 3.1. บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 100 % ของจำนวนครัวเรือน ซึ่งมีทั้งหมด 311 ครอบครั
- 3.2. บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 50 % ของจำนวนครัวเรือน ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่าง 156 ครัวเรือน
- 3.3. บร. 3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) เลือกผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม

ประเภทของสมาชิก	จำนวนทั้งหมด	เปอร์เซ็นต์	ผู้สัมภาษณ์
คณะกรรมการกองทุน	15	100	15
สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	163	50	82
ประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิก	633	20	127

ตารางที่ 1 จำนวนการสัมภาษณ์แบบรายงาน (บร.3)

- 3.4. บร.7 (แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 50 % ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ซึ่งมีจำนวนผู้ให้ข้อมูลคือ 156 ครัวเรือน

- 3.5. บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

3.5.1. สัมภาษณ์เรื่องการได้มาซึ่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและระเบียบกองทุนว่าสมาชิกในหมู่บ้านมีส่วนร่วมอย่างไร ไครมาสนับสนุน สัมภาษณ์ 50 % ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ซึ่งมีจำนวนผู้ให้ข้อมูลคือ 156 ครัวเรือน

3.5.2. สัมภาษณ์ การทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 7 คน คิดเป็น 50% ของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด

3.5.3. ทักษะการติดตามการประเมินโครงการต่าง ๆ ว่าคิดอย่างไร เห็นด้วยหรือไม่กับการติดตาม มีประโยชน์หรือไม่สัมภาษณ์ประชาชนในหมู่บ้าน 50% ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดซึ่งมีจำนวนผู้ให้ข้อมูลคือ 156 ครัวเรือน

3.5.4. สัมภาษณ์ชาวบ้านเพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของชาวบ้านว่า หมู่บ้านชุมชนที่เข้มแข็งนั้นจะต้องมีลักษณะมีอะไรบ้าง โดยสัมภาษณ์ประชาชนในหมู่บ้าน 50% ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ซึ่งมีจำนวนผู้ให้ข้อมูลคือ 156 ครัวเรือน

3.6. บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายการณ) เลือกผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่มอาชีพคือ

อาชีพ	จำนวนผู้	เปอร์เซ็นต์	กลุ่มสัมภาษณ์
เกษตรกร	37	50 %	19
ค้าขาย	20	50 %	10
การบริการ	7	100 %	7

ตารางที่ 2 จำนวนการสัมภาษณ์ แบบรายงาน (บร.11)

หมายเหตุ ตัวเลขที่ได้มาจากการสำรวจการอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งปัจจุบันมีผู้กู้รวม 64 ราย จากสมาชิกกองทุนทั้งหมด 163 คน

4. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ในครั้งนี้ผู้ประเมินได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบการประเมินแบบชีพชี โมเดล

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามการแบ่งหน่วยระบบ 2 ระบบคือ หน่วยบริหารจัดการและส่งเสริมผู้ (หน่วยระบบ A) และหน่วยระบบการดำเนินการของผู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B) แต่ละหน่วยมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บริบท ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต

ตัวชี้วัดหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 ประการคือ

1. ตัวชี้วัดบริบท
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า
3. ตัวชี้วัดกระบวนการ
4. ตัวชี้วัดผลผลิต

1. ตัวชี้วัดบริบท ประกอบไปด้วยตัวแบ่งดังต่อไปนี้
 - 1.1. บริบทระดับประเทศ
 - 1.1.1. ความยากจนของประเทศ
 - 1.1.2. นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
 - 1.1.3. สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ
 - 1.1.4. สภาพแวดล้อมในปัจจุบัน
 - 1.1.5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
 - 1.1.6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท หรือบางคนเรียกว่าความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท
 - 1.1.7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรม และสินค้าจากต่างประเทศ
 - 1.2. บริบทระดับท้องถิ่นของหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
 - 1.2.1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
 - ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ ที่มาของหมู่บ้าน คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้าน อพยพมาจากไหน และเหตุใดจึงอพยพมา สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีสภาพอย่างไร อาชีพเดิม
 - แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน
 - วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 ศึกษาจากเอกสาร ข้อมูลความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน
 - 1.2.2. สภาพปัจจุบันของหมู่บ้าน
 - ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้าน จำนวนประชากรในหมู่บ้าน อาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น แผนที่หมู่บ้าน
 - แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้นำชุมชน
 - วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ ศึกษาจากเอกสาร ข้อมูลความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน จากการสังเกตและจากการสัมภาษณ์
 - 1.2.3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน
 - ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ อาชีพหลักรองของประชากรในหมู่บ้าน จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรจำนวนที่ดินทำกินโดยเฉลี่ย และรายได้ของประชากรในหมู่บ้าน

- แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประชาชนในหมู่บ้าน
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 สัมภาษณ์ และสังเกต

1.2.4. ด้านวัฒนธรรม

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ ประเพณีที่สำคัญ
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสและจากประชาชนในหมู่บ้าน
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 จากการสังเกต และ

ศึกษาจากเอกสาร

1.2.5. ภูมิปัญญาชาวบ้าน

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ ความรู้ความสามารถของประชาชนในหมู่บ้าน เช่นความรู้ด้านการแปรรูปสมุนไพร
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประชาชนในหมู่บ้าน
- วิธีการเก็บข้อมูล สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

2.1. นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ รายละเอียดของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และรายละเอียดของระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ ศึกษาจากเอกสาร

2.2. เงิน 1 ล้านบาท

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ การอนุมัติเงินของคณะกรรมการจำนวนสมาชิกที่ขอกู้
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการกองทุน
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสาร

2.3. คณะกรรมการหมู่บ้าน

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ จำนวนของคณะกรรมการ คุณสมบัติของคณะกรรมการ วิธีการได้มาซึ่งคณะกรรมการ และข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

- แหล่งข้อมูลได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

- วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 และศึกษาจากเอกสาร

2.4. เงินที่ผู้ชำระคืน

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมินได้แก่ ยอดเงินกู้ที่ผู้กู้มาชำระคืนตามกำหนด จะจำแนกเป็นเงินต้น, ดอกเบี้ย และค่าปรับ

- แหล่งข้อมูลได้แก่ คณะกรรมการกองทุน

- วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4

2.5. ผู้สมัครขอกู้

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมินได้แก่ คุณสมบัติของผู้สมัครแต่ละราย วัตถุประสงค์ในการขอกู้ และการเขียนแผนโครงการ

- แหล่งข้อมูลได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

- วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และศึกษาจากเอกสาร

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

3.1. การคัดเลือกผู้กู้

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมินได้แก่ หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล วิธีการคัดเลือกและเหตุผล ปัญหาอุปสรรค

- แหล่งข้อมูลได้แก่ คณะกรรมการกองทุน

- วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 และสัมภาษณ์เพิ่มเติม

3.2. การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมินได้แก่ ปัจจัยนำเข้าที่ดี กระบวนการที่ดี และผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ

- แหล่งข้อมูลได้แก่ ประชาชนในหมู่บ้าน

- วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ สัมภาษณ์ และสังเกต

3.3. การชำระหนี้

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมินได้แก่ ขั้นตอนในการชำระหนี้ และปัญหาอุปสรรค

- แหล่งข้อมูลได้แก่ คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุนที่ส่งคืนเงินกู้ และเอกสารในการส่งคืนเงิน

- วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุน และสมาชิกกองทุนที่กู้เงินจากกองทุน

3.4. การทำบัญชี

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมินได้แก่ จำนวนบัญชีที่จัดทำ ชื่อบัญชีเช่น บัญชีลูกหนี้, บัญชีดุลเงินสัจจะ ผู้จัดทำ และปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ

- แหล่งข้อมูลได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

- วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ การสัมภาษณ์ และศึกษาจากเอกสาร

3.5. การช่วยหาตลาด

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมินได้แก่ วิธีการหาตลาด ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำในการหาตลาด

- แหล่งข้อมูลได้แก่ สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

- วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ การสัมภาษณ์

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1. ผลโดยตรง

4.1.1. จำนวนผู้กู้

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมินได้แก่จำนวนสมาชิกกองทุนที่ขอกู้ทั้งหมด

- แหล่งข้อมูลได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

- วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ สัมภาษณ์ และศึกษาจากเอกสาร

4.1.2. ยอดเงินให้กู้

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมินได้แก่ จำนวนเงินที่คณะกรรมการอนุมัติให้ผู้กู้

- แหล่งข้อมูลได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

- วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ สัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสาร

4.2. ผลกระทบโดยตรง

4.2.1. จำนวนผู้กู้ที่ได้

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมินได้แก่ สมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

ทั้งหมด

- แหล่งข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4

4.2.2. จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ จำนวนเงินสะสมภายใน

หมู่บ้าน

- แหล่งข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4

4.2.3. การขยายกิจการของผู้กู้

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ การขยายกิจการของผู้กู้
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกที่กู้เงินกองทุน
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ สัมภาษณ์และสังเกต

4.2.4. การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ กิจการใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นใน

ท้องถิ่น

- แหล่งข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนสมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ สัมภาษณ์ และการสังเกต

4.3. ผลกระทบทางอ้อม

4.3.1. กองทุนมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ ความเข้มแข็งและความ

มั่นคงของกองทุน

- แหล่งข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุน
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ สัมภาษณ์และการสังเกต

4.3.2. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ ประเภทของเครือข่าย

กลุ่มคนที่เข้าร่วมเครือข่าย วิธีการสร้างเครือข่าย

- แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุน สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

4.3.3. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ ผู้ช่วยการตลาด วิธีการใน

การส่งเสริมการตลาด ปัญหาอุปสรรค

- แหล่งข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน, สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

4.3.4. ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

- ข้อมูลที่ต้องการสำหรับการประเมิน ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจโดยรวม

ภายในหมู่บ้าน

- แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุน ประชาชนภายในหมู่บ้าน

ในหมู่บ้าน

- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์ ศึกษาจากเอกสาร และการสังเกต

สังเกต

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า
3. ตัวชี้วัดกระบวนการ
4. ตัวชี้วัดผลผลิต

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- 1.1. ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ เช่นเดียวกับตัวชี้วัดที่กล่าวถึงในหน่วยระบบ A
- 1.2. ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น เช่นเดียวกับตัวชี้วัดที่กล่าวถึงในหน่วยระบบ A
- 1.3. ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ได้แก่

1.3.1. ความรู้ความสามารถของผู้กู้

- ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการประเมิน ได้แก่ ความรู้ความสามารถของผู้กู้

แต่ละราย

- แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

1.3.2. ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ

- ข้อมูลที่ต้องการในการประเมิน ได้แก่ ทรัพย์สินของผู้กู้
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

1.3.3. หนี้สินธนาคารของผู้กู้

- ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการประเมิน ได้แก่ การเป็นหนี้ของผู้กู้

- แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

1.3.4. หนี้สินนายทุนนอกระบบของผู้กู้

- ข้อมูลที่ต้องการในการประเมิน ได้แก่ การเป็นหนี้สินนายทุนของสมาชิกผู้กู้
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

1.3.5. อาชีพหลักของผู้กู้

- ข้อมูลที่ต้องการในการประเมิน ได้แก่ การประกอบอาชีพหลักของผู้กู้
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

1.3.6. รายได้ของครอบครัว

- ข้อมูลที่ต้องการในการประเมิน ได้แก่ รายได้เฉลี่ยของผู้กู้
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

1.3.7. ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

- ข้อมูลที่ต้องการในการประเมิน ได้แก่ ประสบการณ์ความสามารถของ
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

ผู้กู้

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

2.1. เงินที่กู้มาได้

- ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการประเมิน ได้แก่ การนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์และการสังเกต

ประสงค์

2.2. เงินอื่น ๆ

- ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการประเมิน ได้แก่ เงินที่นำมาดำเนินกิจการ ที่ไม่
- แหล่งข้อมูล ได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

ใช้เงินกู้จากกองทุน

2.3. สถานที่และวัตถุประสงค์

- ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการประเมินได้แก่ สถานที่ๆใช้ในการดำเนินการ
และวัตถุประสงค์

- แหล่งข้อมูลได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

2.4. เทคนิควิธีทำ

- ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการประเมินได้แก่ เทคนิคและวิธีการในการ
ดำเนินการ

- แหล่งข้อมูลได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

2.5. กำลังทำงาน

- ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการประเมินได้แก่ กำลังและแรงงานที่ใช้ในการ
ดำเนินการ

- แหล่งข้อมูลได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

3.1. การทำกิจการถูกวิธี

- ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการประเมินได้แก่ วิธีการทำกิจการที่ถูกวิธี
- แหล่งข้อมูลได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

3.2. การหาตลาดที่ดี

- ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการประเมินได้แก่ การหาตลาดในการจำหน่าย
สินค้า

- แหล่งข้อมูลได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

3.3. การหาวัตถุประสงค์ที่ดี

- ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการประเมินได้แก่ การหาวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการ
ดำเนินการ

- แหล่งข้อมูลได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

3.4. การทำบัญชี

- ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการประเมินได้แก่ การทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายของสมาชิกผู้กู้
- แหล่งข้อมูลได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

3.5. การวิเคราะห์ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการประเมินได้แก่ การบริหารงานกองทุนของกรรมการ การชำระคืนเงินของสมาชิกผู้กู้
- แหล่งข้อมูลได้แก่ คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1. ผลโดยตรง (Immediate Result)

4.1.1 รายได้เป็นเงิน

4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ

- ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการประเมินได้แก่ ผลตอบแทนจากการดำเนินงาน
- แหล่งข้อมูลได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์ตามแบบ บร.11

4.2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วย

ตัวเอง

- ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการประเมินได้แก่ การขยายกิจการของผู้กู้ ประสิทธิภาพการเรียนรู้จากการดำเนินการและจากเอกสาร
- แหล่งข้อมูลได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์ตามแบบ บร.10

4.3. ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

4.3.1 ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง

4.3.2 ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

4.3.3 การกลับคืนของประชาชน

- ข้อมูลที่ต้องการใช้ในการประเมินได้แก่ การพึ่งพาตนเองของผู้กู้ การมีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของผู้กู้
- แหล่งข้อมูลได้แก่ สมาชิกผู้กู้
- วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์

ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B เช่น รายได้เป็นเงินผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A จะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืน จะเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับ ผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่ผู้ที่เหมาะสมและในจำนวนเงินที่เหมาะสมจะเป็นการส่งเสริมผลสำเร็จของหน่วยระบบ B

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามระบบหน่วยระบบ 2 ระบบ คือหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบด้วยกัน ได้แก่ บริบท ปัจจัยกระบวนการ และผลผลิต ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้) ดังนี้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาจัดกระทำให้เป็นระบบระเบียบเพื่อสะดวก รวดเร็วและง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และสรุปความโดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบ ความถูกต้องของข้อมูลการจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับสรุปผลการประเมินครั้งนี้ใช้ 2 วิธีดังนี้

6.1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ เพื่อที่จะนำค่า สถิติไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ

6.2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดให้ แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ เช่นประวัติความเป็นมาของชุมชน ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน เป็นต้น

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามการประเมินโครงการของกองทุนหมู่บ้าน กลางดง หมู่ที่ 12 เขียนขึ้นเพื่อเชื่อมโยงไปยังวัตถุประสงค์ของการประเมินในภาพรวมของ CIPP Model และสรุปผลเพื่อทราบการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1. บริบทระดับประเทศ

1.1.1. ความยากจนระดับประเทศ

ความยากจนของประเทศ เนื่องมาจากประเทศไทยมีลักษณะ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในรูปแบบการเกษตร ภายในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรและการพัฒนาการทางด้านสินค้า และผลผลิตทางการเกษตรไม่ค่อยเจริญทำให้ประชากรระดับรากหญ้า มีความยากจน และทำให้การพัฒนาของประเทศเป็นไปอย่างล่าช้า (คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : 2544.)

1.1.2. สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ

ประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกของ องค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งประเทศไทยต้องเข้าสู่การแข่งขันอย่างเสรี ซึ่งไม่สามารถกีดกันทางการค้าได้ จึงต้องมีการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน และมีการสนับสนุนสินค้าไทย เพื่อไม่ให้ขาดดุลการค้า และควรมีการเสริมรากฐานทางการค้าให้แข็งแกร่งด้วย

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้มีการสนับสนุน โดยให้สมาชิกกองทุน ภูเงิน เพื่อไปดำเนินการต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่น่าสนใจ เช่นหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ทำให้เกิดการซื้อขายภายในหมู่บ้าน การซื้อขายภายในประเทศและสามารถส่งสินค้าออกไปขายยังต่างประเทศ ซึ่งสามารถนำเงินเข้าประเทศอีกทางหนึ่งด้วย

1.1.3. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนที่จะส่งเสริมผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้มีความเข้มแข็งพร้อม ๆ กับการเร่งสร้างผู้ประกอบการ SMEs รายใหม่ เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้อันเป็นฐานภาษีให้กับประเทศในระยะยาว จะเห็นได้จากนโยบายการปล่อยสินเชื่อและลดภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับ SMEs (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 : 2545 – 2549)

1.1.4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ระบบเศรษฐกิจไทยมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ก้าวไกลไปกว่าระบบย่อยต่าง ๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเมือง การปกครอง ครอบครัว เครือญาติ พรรคพวก ความเชื่อและการให้คุณค่าทางพฤติกรรมและศึกษาโครงสร้างสังคมไทย สร้างขึ้นมาบนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อมดั้งเดิม และระบบแบบเศรษฐกิจแบบเกษตรกรรมโบราณ ซึ่งไม่สามารถทำหน้าที่ได้เหมาะสม กับสภาวะเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมและข้อมูลข่าวสารท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงของระบบต่าง ๆ ในสังคมไทย จึงไม่ได้สัดส่วนกับการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจการเงิน การคลัง ก่อให้เกิดภาวะยุ่งยากสับสนที่เรียกว่า การปรับตัวไม่ทันกันของวัฒนธรรม นำไปสู่ความไม่โปร่งใสยุ่งยากในสังคม ซึ่งแสดงออกทางวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ความอ่อนแอของชุมชนในการพัฒนา และการแก้ไขปัญหาชุมชน และการเป็นสังคมทันสมัยแต่ไม่ทันพัฒนา (คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : 2544.)

1.1.5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชนเกิดจากปัญหาใหญ่ ๆ อันประกอบไปด้วย ปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ต้นทุนในการผลิตสูงและขาดแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิต ซึ่งจากการที่รัฐบาลมีนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงสามารถบรรเทาปัญหาการกู้ยืมเงินนอกระบบลงไปได้บ้าง เนื่องจากเงินกู้ยืมนอกระบบมีอัตราดอกเบี้ยสูง แต่กองทุนดังกล่าวยังไม่สามารถกระจายลงทุกครัวเรือนได้ (คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : 2544.)

1.1.6. บรรยากาศความอ่อนแอในชนบท บางคนเรียกว่าความล้มเหลวของท้องถิ่นชุมชน

บรรยากาศความอ่อนแอในชนบท น่าจะมาจากความเชื่อเก่า ๆ ที่ว่า เมื่อส่งลูกหลานของตนให้เรียนสูง ๆ เพื่อจะได้มีงานดี ๆ ทำ เป็นเจ้าคนนายคน ไม่ต้องลำบากเหมือนตน ซึ่งความคิดดังกล่าวมีส่วนผลักดันให้คนหนุ่มสาวสำนึกกลับบ้านเกิด เรียนจบแล้วกลับมาพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง เมื่อทุกคนที่คิดจะกลับมาพัฒนา ก็จะทำให้เกิดการพัฒนาเพื่อทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น และก็จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นด้วย (คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : 2544.)

1.1.7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรม และสินค้าจากต่างประเทศ

ประเทศไทยสมัยก่อนมีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ประจำประเทศ แต่เมื่อเวลาเปลี่ยนไปทำให้วัฒนธรรมและค่านิยมต่างๆในต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทย ทำให้วัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงไปตามค่านิยมที่เข้ามา ซึ่งทำให้วัฒนธรรมเริ่มเสื่อมโทรมลงจึงทำให้ เศรษฐกิจและสังคมตกต่ำลงไปด้วย ทำให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างล่าช้า (คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : 2544.)

1.2. บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12

หมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา เป็นหมู่บ้านที่ก่อตั้งขึ้นมาใหม่ เดิมเป็นหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 11 เนื่องจากการขยายตัวของประชากรและบ้านเรือนมากขึ้น ทำให้ชุมชนเกิดความแออัด จึงมีการก่อตั้งหมู่บ้านขึ้นมาใหม่ โดยแยกจาก บ้านกลางดง หมู่ที่ 11 มาเป็นหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2523 หรือประมาณ 11 ปีมาแล้ว การก่อตั้งนั้น มีนายอำพนว นุตรทิศ เป็นผู้ดำเนินการก่อตั้ง

ปัจจุบันบ้านกลางดงหมู่ที่ 12 มีจำนวนครัวเรือน 311 ครัวเรือน มีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 811 คน สร้างบ้านเรือนติด ๆ กันเป็นกลุ่ม เป็นแนวตามริมถนน สายต่าง ๆ ในหมู่บ้าน วิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านมีวิถีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีความสามัคคี เอื้อเฟื้ออาทรซึ่งกันและกัน มีการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรม และประเพณีต่าง ๆ ของไทย เช่น ประเพณี วันขึ้นปีใหม่, วันสงกรานต์ การทำบุญตักบาตรตามประเพณีทางศาสนา

การประกอบอาชีพของชาวบ้านในปัจจุบันส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้าง อาชีพรองลงมาคือ อาชีพค้าขาย อาชีพทำไร่ – ทำสวน และอาชีพรับราชการ ตามลำดับ ส่วนการเลี้ยงสัตว์จะเลี้ยงไว้ภายในบ้านสำหรับรับประทานเอง ถ้าเหลือถึงจะจำหน่าย

1.2.2. สภาพปัจจุบัน

ปัจจุบันหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 311 ครอบครัวยุ มีประชากรทั้งหมด 811 ครอบครัวย เป็นชาย 389 คน เป็นหญิง 422 คน มีพื้นที่ทำการเกษตร 1,324 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ต่างหมู่บ้านมีโรงเรียนและวัดอย่างละแห่ง ประชาชนในหมู่บ้านนับถือศาสนาพุทธ และมีรายละเอียดเพิ่มเติมดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามเพศของประชากร

ประชากร	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	389	48.0
หญิง	422	52.0
รวม	811	100

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
1วัน-3ปีเต็ม	31	3.8
3ปี 1วัน-6ปี เต็ม	61	7.5
6ปี 1วัน-12ปี เต็ม	145	17.9
12ปี 1วัน-14ปี เต็ม	60	7.4
15ปี 1วัน-18ปี เต็ม	50	6.2
18ปี 1วัน-50ปี เต็ม	205	25.3
50ปี 1วัน-60ปี เต็ม	124	15.3
60ปี 1วัน ขึ้นไป	135	16.6
รวม	811	100

จากตารางที่ 4 ซึ่งให้เห็นว่าประชากรในวัยทำงานมีจำนวนมากที่สุด คือประชากรที่มีอายุระหว่าง 18 ปี 1วัน – 50 ปีเต็ม มี 205คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 รองลงมาคือผู้มีอายุระหว่าง 6ปี 1วัน – 12 ปีเต็มมี 145คน คิดเป็นร้อยละ 17.9 และกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 1วัน – 3ปี เต็มมีน้อยที่สุดคือ 31 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8

ตารางที่ 5 จำนวนร้อยละของครัวเรือนจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ทำสวน	48	15.4
ค้าขาย	64	20.6
รับราชการ	53	17.0
รับจ้าง	146	47.0
รวม	311	100

จากตารางที่ 5 ซึ่งให้เห็นว่าประชากรในหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 ประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุดคือ 146 ครอบครั คิดเป็นร้อยละ 47.0 รองลงมาคืออาชีพค้าขายมี 64 ครอบครั คิดเป็นร้อยละ 20.6 และประชากรที่มีอาชีพทำสวนมี 48 ครอบครัคิดเป็นร้อยละ 15.4 มีจำนวนน้อยที่สุด

ตารางที่ 6 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่ง

แหล่งน้ำ	การใช้น้ำ	
	ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
ปะปามุ้งบ้าน	-	-
บ่อน้ำบาดาล	311	-
บ่อน้ำตื้น	-	-
สระน้ำ	-	-
คลอง	-	1
ห้วย	-	-
หนอง	-	-
บึง	-	-
แม่น้ำ	-	-
ฝายกั้นน้ำ	-	-
เขื่อนกั้นน้ำ	-	-
ทะเล	-	-

จากตารางที่ 6 พบว่าแหล่งน้ำภายในหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 สามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดปี คือ บ่อน้ำบาดาล ซึ่งทุกครอบครัวจะมีบ่อน้ำบาดาลใช้ ส่วนปะปามุ้งบ้านยังไม่มีจะมีอยู่บริเวณหมู่บ้านใกล้เคียง ส่วนคลองน้ำภายในหมู่บ้านมีอยู่ 1 แห่ง แต่ปัจจุบันไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้เนื่องจากน้ำในคลองเน่าเหม็น

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนที่ประกอบอาชีพทำสวนจำแนกตามการถือครองที่ดิน

การถือครองที่ดิน	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
จำนวน 1-5 ไร่	5	10.4
6-10 ไร่	7	14.6
11-12 ไร่	-	-
21-50 ไร่	30	62.5
50 ไร่ขึ้นไป	6	12.5
รวม	48	100

จากตารางที่ 7 ซึ่งให้เห็นว่า ประชากรส่วนใหญ่ในหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง จำนวน 21-50 ไร่ มี 30 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 62.5 รองลงมาได้แก่กลุ่มที่มีที่ดินทำกินเป็นของ ตัวเอง จำนวน 6-10 ไร่ มี 7 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 14.6 และกลุ่มที่มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเองน้อยที่สุด จำนวน 1-5 ไร่ มี 5 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 10.6

1.2.3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

ประชากรส่วนใหญ่ในหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 มีรายได้จากการรับจ้าง รองลงมาคือค้าขาย อาชีพเกษตร และรับราชการตามลำดับ แต่ละครอบครัวมีรายได้สามารถเลี้ยงคนในครอบครัวได้ รายได้ของครอบครัวในหมู่บ้านกลางดง อยู่ในช่วง 50,000-100,000 บาทต่อปี คือ 311 ครอบครัวคือเป็นร้อยละ 100 แม้แต่อาชีพรับจ้าง เมื่อสอบถามในแต่ละครอบครัวแล้วก็อยู่ในระดับเดียวกับอาชีพอื่น ๆ

1.2.4. ด้านวัฒนธรรม

ประชากรในหมู่บ้านกลางดงหมู่ที่ 12 นับถือศาสนาพุทธ มีการทำบุญตักบาตรตามพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา เช่น วันพระ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันสงกรานต์ เป็นต้น

1.2.5. ภูมิปัญญาชาวบ้าน

ประชากรในหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 มีการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการแปรรูปสมุนไพร โดยมีการนำพืชสมุนไพรมาแปรรูปให้อยู่ในรูปแบบของยารักษาโรคต่างๆ
2. ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี โดยมีผู้รอบรู้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศาสนาเป็นแกนนำในการทำพิธีทางศาสนาต่าง ๆ
3. ด้านโภชนาการ ชาวบ้านในหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 มีผู้เชี่ยวชาญในการทำอาหารประกอบในพิธีต่าง ๆ เช่น งานบวช งานแต่ง งานศพ เป็นต้น

2. ผลการประเมินโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน กลางดง หมู่ที่ 12 โดยภาพรวม มีดังนี้

2.1. ผลการประเมินหน่วยระบบ A

2.1.1. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วย ระบบ A พบว่า

- 1). นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
จุดเด่น เป็นนโยบายที่รัฐบาลจัดสรรเงินสู่หมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อ กระตุ้นเศรษฐกิจของหมู่บ้าน และเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับคนที่ไม่มีทุนในการประกอบอาชีพ สามารถกู้เงินไปประกอบอาชีพตามถนัด และยังช่วยลดปัญหาการกู้เงินนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง

จุดด้อย นโยบายนี้เป็นนโยบายที่มีมาตรการไม่ชัดเจน ซึ่งผู้กู้บางรายมีความเข้าใจผิดๆ ที่ว่า เงินที่กู้มานั้นเป็นเงินของรัฐบาลที่จัดสรรมาให้ซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้คืนหรือไม่ต้องรับชำระคืน

2). เงิน 1 ล้านบาทที่มีเข้ามาภายในหมู่บ้านนั้น ประชาชนในหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 ส่วนใหญ่มีความพอใจกับเงินจัดสรรก้อนนี้เพราะผู้กู้สามารถกู้ได้ในอัตราเบี้ยต่ำ คืออัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8 บาทต่อปี

จุดเด่น ของเงิน 1 ล้านบาท คือ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านช่วยให้ประชาชนมีเงินลงทุนในการประกอบอาชีพ ไม่ต้องออกไปหางานทำยังต่างถิ่น

จุดด้อย ของเงิน 1 ล้านบาท จำนวนเงินที่คณะกรรมการอนุมัติสูงสุดเพียง 10,000 บาท ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการของชาวบ้านที่กู้ เพราะในบางกิจการต้องใช้เงินมากกว่า 10,000 บาท ทำให้ต้องหาเงินมาเพิ่มเพื่อให้เพียงพอต่อการดำเนินกิจการ

3). คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12

จุดเด่น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 ส่วนใหญ่รับราชการ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ และมีประสบการณ์ในการทำงานเป็นอย่างดี จึงสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่มีมาช่วยบริหารกองทุนได้

จุดด้อย คณะกรรมการทุกคนมีงานของตนเองทำให้ไม่ค่อยมีเวลาเข้ามาดูแลการจัดการบริหารกองทุนได้อย่างเต็มที่จึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ไม่มีเวลาจัดทำบัญชีและติดตามผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงิน

4). เงินที่ผู้กู้ชำระคืน วันที่ 30 สิงหาคม 2545 ที่ผู้ประเมินได้จัดทำสารนิพนธ์เล่มนี้ ยังไม่มีการชำระหนี้จากผู้ทำให้ไม่สามารถประเมินได้

5). ผู้สมัครขอกู้ สมาชิกที่มีความประสงค์จะขอกู้ทุกคนได้ศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมตามคุณสมบัติ ที่กองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 กำหนด และส่วนใหญ่มีคุณสมบัติตามที่ระเบียบของกองทุนกำหนด ส่วนการเขียนแผนโครงการเพื่อยื่นเสนอที่จะขอกู้ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในการเขียนแผนโครงการและบางคนไม่สามารถเขียนหนังสือได้แต่ก็มีผู้ความรู้ทางด้านนี้คอยให้ความช่วยเหลือ ส่วนทัศนคติที่มีต่อโครงการนี้สมาชิกทุกคนเห็นด้วยเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1.2. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1). กระบวนการคัดเลือกผู้กู้จากกองทุน พบว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้พิจารณาคัดเลือกผู้กู้ตามขั้นตอนและเกณฑ์ของระเบียบกองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 โดยพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการที่ขอกู้ ความคุ้มทุนความสามารถในการชำระคืนเงินกู้

2). กระบวนการจัดทำบัญชีของกองทุน พบว่า ในการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 เป็นการจัดทำบัญชีแบบใหม่ที่หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่กรรมการกองทุน เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดทำและการจัดเก็บรายละเอียดของเงินกองทุน ซึ่งแยกเป็นสมุดรายรับ สมุดรายจ่ายของเงิน 1 ล้านบาท สมุดรายรับ สมุดรายจ่ายเงินออม

2.1.3. ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1). ผลโดยตรง พบว่า กองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 มีสมาชิกขอกู้เงินจำนวน 70 ราย ยอดเงินที่คณะกรรมการอนุมัติมีตั้งแต่ 5,000 – 10,000 บาท โดยคณะกรรมการจะพิจารณาอนุมัติเงินกู้แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของโครงการในผู้กู้แต่ละราย เพราะผู้กู้เงินจากกองทุนมีจำนวนมาก ถ้าให้กู้ตามจำนวนเงินที่ผู้กู้ต้องการทุกรายเงินกองทุนก็จะไม่พอ และจะมีสมาชิกบางรายที่ไม่ได้รับอนุมัติเงินกู้

2). ผลกระทบโดยตรง กองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 มีจำนวนผู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 64 ราย คิดเป็น 91.4% ของจำนวนผู้ขอกู้ทั้งหมด เป็นเงินที่คณะกรรมการปล่อยให้ผู้กู้ทั้งหมด 596,000 บาท ผู้ที่กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 ส่วนใหญ่นำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ขอ คือ นำเงินไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือนำเงินไปใช้หนี้จากนายทุน เมื่อถามผู้กู้ดังกล่าวไม่ตอบตามความเป็นจริง ทำให้การวิเคราะห์และสรุปผลเกิดความคลาดเคลื่อน และจะมีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาชนบทในระดับต่อไป

3). ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า สมาชิกที่ขอเงินกองทุนแล้วไม่ได้รับการอนุมัติเงินกู้บางรายเกิดความไม่พอใจในการตัดสินใจของคณะกรรมการ ทั้งที่คณะกรรมการได้ปฏิบัติตามหน้าที่ ทำให้คณะกรรมการมีความหนักใจในการปฏิบัติหน้าที่

2.2. ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1. ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1). ความรู้ความสามารถของผู้กู้ ส่วนใหญ่ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 จะมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในกิจการที่ของกู้ เพราะผู้กู้ไปเพื่อพัฒนาสวนซึ่งเป็นอาชีพที่ทำมานานแล้วบางคนเป็นอาชีพที่ได้รับตกทอดมาจากครอบครัว ผู้กู้จึงมีความรู้ความชำนาญเป็นอย่างดี ผู้กู้เพื่อการค้าขายส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการอยู่แล้ว

2). ทรัพย์สินของผู้กู้ ส่วนใหญ่ผู้กู้มีทรัพย์สินที่เป็น บ้าน ที่ดิน เงิน รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เครื่องมือในการประกอบอาชีพต่าง ๆ แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับฐานะของแต่ละครอบครัว

3). **หนี้สินของผู้กู้** จากการเก็บข้อมูลรายการหนี้ของผู้กู้ ได้ทราบว่า มีผู้กู้เงินกองทุนหลายรายที่เป็นหนี้กับนายทุนนอกระบบซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่แพง บางครอบครัวเป็นหนี้เนื่องจากการซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่จำเป็น

4). **อาชีพหลักของผู้กู้** ในหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 ผู้กู้ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคืออาชีพรับจ้าง รองลงมาคือ ค้าขาย ทำสวนและรับราชการ

5). **รายได้ของครอบครัว** ผู้ที่กู้เงินบางรายมีรายได้ค่อนข้างดีเนื่องจากในครอบครัว มีผู้ทำงานหรือประกอบอาชีพทั้งสามีและภรรยา ส่วนที่เป็นครอบครัวใหญ่บางครอบครัวมี คนทำงานหลายคน บางครอบครัวมีอาชีพเสริม จึงทำให้มีรายได้หลายทาง

2.2.2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1). **เงินที่กู้มาได้** ส่วนใหญ่นำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ คือนำเงินไป หมุนใช้ในชีวิตประจำวันหรือนำเงินไปใช้หนี้รายที่เคยกู้มาก่อนหน้านี้ แต่ก็มีผู้กู้หลายรายนำเงินไปดำเนินการ เช่น กู้เพื่อค้าขายเล็กๆ น้อยๆ แต่บางกิจการเงินที่กู้มาได้ก็ไม่เพียงพอต่อการ ดำเนินกิจการ เช่น ผู้ที่ขอกู้เพื่อพัฒนาสวน เพราะต้องใช้ทุนมาก

2). **เงินอื่น ๆ** มีผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 หลายรายที่กู้เงินกองทุนแล้วได้รับอนุมัติแล้วแต่ ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการที่ได้ขอกู้ จึงต้องมีการใช้เงินทุนของตนเองเสริม

3). **สถานที่และวัตถุดิบ** ผู้กู้ส่วนใหญ่มีสถานที่ในการดำเนินการที่เหมาะสม ส่วนวัตถุดิบในการดำเนินการส่วนใหญ่จะเป็นวัตถุดิบที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น เช่น วัตถุดิบที่ใช้ในการบำรุงต้นพืช คือปุ๋ยคอก

4). **เทคนิควิธีทำงาน** ในการดำเนินการของผู้กู้เงินแต่ละรายจะมีเทคนิคในการทำงานที่เป็นทักษะส่วนตัวซึ่งแต่ละอาชีพจะมีเทคนิคที่คล้าย ๆ กัน จะแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย

5). **กำลังทำงาน** ในการดำเนินการส่วนใหญ่จะใช้กำลังงานที่เป็นคนในครอบครัวเพราะเป็นกิจการที่ไม่ใหญ่ แต่ผู้เพื่อพัฒนาสวนที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ ซึ่งไม่สามารถใช้แรงงานที่เป็นคนในครอบครัวดำเนิน ได้ทั้งหมด จึงต้องมีการจ้างแรงงานที่เป็นคนในหมู่บ้านหรือหมู่บ้านใกล้เคียง

2.2.3. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1). **การทำกิจการถูกวิธี** ผู้ที่นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ส่วนใหญ่มีการดำเนินการที่ถูกต้องตามแบบแผนของผู้กู้แต่ละราย

2). การหาตลาดที่ดี ในการดำเนินกิจการของผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านผู้กู้มีความสามารถในการหาตลาดอยู่แล้วเนื่องจากส่วนใหญ่เป็นอาชีพที่ทำมานานแล้ว ผลผลิตส่วนใหญ่ของหมู่บ้านเป็นที่ต้องการของตลาด

3). การทำบัญชี จากการที่ผู้ประเมินได้ทำการเก็บข้อมูลรายการบัญชีของผู้กู้ได้ทราบ ว่า ผู้กู้ไม่มีการจัดทำบัญชีเลย

4). การวิเคราะห์การประเมิน ในการดำเนินกิจการของผู้กู้หลายรายมีการวิเคราะห์การประเมินการ ในการดำเนินการที่จะผลิตผลผลิตที่ออกมาในช่วงที่มีความต้องการของตลาดเพื่อที่จะให้ผลผลิตที่ราคาดีกว่าช่วงปกติ เช่น การทำมะม่วงนอกฤดู หรือการทำน้อยหน่านอกฤดู

2.2.4. ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1). ผลกระทบโดยตรง (Immediate Result)

จุดเด่น ผู้กู้ที่ได้นำเงินกู้ไปดำเนินกิจการ ได้ผลผลิตที่เป็นสิ่งของที่เป็นสินค้านำไปขาย และทำให้ผู้กู้นั้นๆ มีรายได้ที่เป็นเงิน

จุดด้อย ผู้ก้นำเงินไปใช้ผิดประเภทจะสร้างปัญหาให้กับตัวเองและชุมชน คือ ถ้าผู้ก้นำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ก็จะไม่เกิดรายได้ทำให้ไม่มีเงินมาชำระคืน กองทุนตามกำหนดได้

2). ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) พบว่าผู้กู้หลายรายมีการขยายกิจการ และมีบางรายที่ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ได้มีการค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น เทคนิคการตัดแต่งกิ่งน้อยหน่า

3). ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) พบว่า ผู้กู้ที่นำเงินกู้ไปดำเนินกิจการมีการพึ่งพาตนเอง และบางกิจการที่มีความเข้มแข็งในการดำเนินกิจการของตนเอง

3. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพ ทำสวนน้อยหน่า อาชีพเย็บผ้า และอาชีพค้าขาย ในหมู่บ้านกลางดงหมู่ที่12 สรุปได้ดังนี้ คือผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านกลางดงหมู่ที่ 12 สรุปได้ดังนี้ คือผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่12 ส่วนใหญ่จะมีเทคนิควิธีทำธุรกิจที่เป็นของตัวเอง เฉพาะ ในแต่ละอาชีพ ซึ่งมีเทคนิคและวิธีดำเนินการดังนี้

3.1. อาชีพทำสวนน้อยหน่าปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ทุนในการดำเนินการที่เพียงพอ สภาพดินที่ดีเหมาะสมต่อการปลูกน้อยหน่า อากาศที่เหมาะสม ปริมาณน้ำและปุ๋ยที่เพียงพอแรงงานในการดูแลบำรุงรักษาสวน เครื่องมืออุปกรณ์ที่สามารถอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ เป็นอย่างดี กระบวนการที่ดีได้แก่ การจัดการที่ดีในการดูแลว่าช่วงไหนควรทำอะไรเวลาไหนควรใส่ปุ๋ย เวลา

ไหนดควรให้น้ำ การหาตลาดรองรับผลผลิต ผลผลิตที่มีขนาดพอเหมาะ มีลักษณะของผลที่มีผิวสวย ไม่ต่างค่า ไม่มีหนอนที่เจาะผล ผลผลิตที่ออกมาในช่วงเวลาที่เหมาะสม คือไม่ออกมาในช่วงเวลาเดียวกันในปริมาณมาก ไม่ออกมาตรงกับผู้ผลิตรายอื่นๆ มีผลผลิตที่สามารถเก็บได้หลายครั้ง และปริมาณของผลผลิตที่ได้คุ้มกับการลงทุน

3.2. อาชีพค้าขายปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ ทุนในการดำเนินการที่เพียงพอ ทำเลในการขายที่เหมาะสม ปริมาณของที่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า ราคาสินค้าต้นทุนที่ไม่แพงสินค้าที่มีคุณภาพดี ผู้ดำเนินการที่มีความสามารถในการขายจัดการร้านได้ดี กระบวนการที่ดีได้แก่ การซื้อสินค้ามาขายในปริมาณที่พอเหมาะ การให้บริการที่ดีต่อลูกค้า ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ มีลูกค้าที่มาซื้อสินค้าจำนวนมาก ลูกค้าพึงพอใจในด้านราคาและบริการของร้าน

3.3. อาชีพเย็บผ้าปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ ทุนในการดำเนินการที่เพียงพอ ผู้ดำเนินการมีประสบการณ์และมีความรู้ ความชำนาญ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ดีมีคุณภาพ วัตถุดิบที่ดีและมีคุณภาพ กระบวนการที่ดี ได้แก่ การให้บริการที่รวดเร็วทันต่อความต้องการของลูกค้า มีแบบเสื้อผ้าใหม่ๆ ให้ลูกค้าได้เลือก

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

4.1. การบรรลุเป้าหมาย ของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติพบว่า

4.1.1. การเกิดกองทุน พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่12 ส่วนใหญ่พอใจกับเงินจัดสรรก่อนนี้ เพราะผู้กู้สามารถกู้ได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน ช่วยให้ประชาชนมีเงินลงทุนในการประกอบอาชีพ

4.1.2. ระบบการบริหารกองทุน พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านกลางดงมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนและมีระบบบริหารที่ดีระดับหนึ่ง

4.1.3. การเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง พบว่า การที่รัฐบาลมีนโยบายให้ทุกหมู่บ้านจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ชาวบ้านมีความกระตือรือร้นที่จะจัดตั้งกองทุนให้สำเร็จ และเมื่อมีการจัดตั้งแล้วคนในหมู่บ้านบางส่วนก็มีการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองในการบริหารจัดการกองทุน และมีการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองในการประกอบอาชีพ การหาอาชีพเสริม การพัฒนาอาชีพรู้จักแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

4.1.4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ พบว่าเมื่อหมู่บ้านกลางดงได้รับการจัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้านจากรัฐบาลแล้ว เศรษฐกิจในหมู่บ้านได้มีการกระตุ้น เนื่องจากประชาชนในหมู่บ้านได้ให้ความสนใจในการกู้เงินกองทุนในการดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้นเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในหมู่บ้าน และเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีทางเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

4.1.5. การมีศักยภาพความเข้มแข็ง พบว่า เมื่อประชาชนในหมู่บ้านได้รับเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านแล้ว ได้นำเงินไปดำเนินการในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และสามารถมีอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัวทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตดีขึ้น ส่งผลให้ชุมชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งกว่าแต่ก่อน

4.2. ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4.2.1. ปัจจัยด้านบวก พบว่า

- 1). เงิน 1 ล้านบาทที่เข้ามาในหมู่บ้านเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจนั้น ทำให้ประชาชนมีทุนที่จะนำไปดำเนินการ เกิดความสำคัญสามัคคีกันระหว่างคนในหมู่บ้าน
- 2). ประชาชนมีความสนใจในการที่จะกู้เงินกองทุนเนื่องจากเงินกองทุนมีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าเงินกู้ยืมจากระบบ

4.2.2. ปัจจัยด้านลบ

- 1). ผู้กู้เงินกองทุนไม่นำเงินไปดำเนินการตามที่ขอกู้ ซึ่งในหมู่บ้านกลางดงมีหลายรายที่นำเงินกู้จากกองทุนไปใช้จ่ายผิดกับวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ ซึ่งทำให้ไม่เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้

4.3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่า ปัจจุบันบ้านกลางดง หมู่ที่12 ยังไม่มีองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้เกิดขึ้น

4.4. ความเข้มแข็งของชุมชน

4.4.1. ความเข้มแข็งของหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่12 ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่า ประชาชนทุกคนทำงานสุจริต มีรายได้เพียงพอสำหรับครอบครัวมีการรับฟังความคิดเห็นของคนในหมู่บ้าน มีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้าทุกครอบครัว ประชาชนในหมู่บ้าน มีความซื่อสัตย์ สามัคคี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

4.4.2. ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้าน พบว่าตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านกลางดงหมู่ที่12 เรื่องความเข้มแข็งของชุมชน ส่วนใหญ่ประชาชนให้ความสำคัญเรื่องความสามัคคี การรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกันสามารถแก้ปัญหากันในชุมชนได้ มีผู้นำที่ดี มีคุณธรรมสามารถให้ความช่วยเหลือลูกบ้านได้ ประชาชนอยู่ดีกินดีไม่มีปัญหาเรื่องหนี้สิน ครอบครัวอบอุ่นอยู่พร้อมหน้า ปราศจากโจรผู้ร้ายและสิ่งเสพติดตลอดจนอบายมุขทุกอย่าง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่ 12 ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
2. เพื่อทราบถึงปัจจัยด้านบวกและด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการดำเนินการกองทุน
3. เพื่อเป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ
4. เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนคติของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย และทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชน ตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กำหนด

2. วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในท้องถิ่น
2. ศึกษาการใช้ชีพชีฟ โมเดล วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านตลอดทั้งตัวแปรที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลจาก แบบรายงาน (บร.) 1-12 และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมบางส่วน
4. เตรียมการประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นสำคัญ

3. ผลการดำเนินการ

1. ในการประเมินหน่วยระบบ A ทราบว่า กองทุนหมู่บ้านกลางดงหมู่ที่12 มีการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการกองทุน ที่ได้รับคัดเลือกอย่างถูกวิธีจากสมาชิกในหมู่บ้าน ประชาชนมีความเข้าใจว่า เงินกองทุนเป็นเงินหมุนเวียนในหมู่บ้าน และเป็นแหล่งเงินกู้สำหรับการประกอบอาชีพที่มีดอกเบียดำ มีสมาชิกสนใจที่จะกู้เงินจำนวน 70 ราย กระบวนการของกองทุนหมู่บ้านกลางดง มีการคัดเลือกผู้กู้โดยยึดตามเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับ มีการจัดทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุน มีผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้จากกองทุน 64ราย

2. ในการประเมินหน่วยระบบ B ผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่12 มีประสบการณ์ในกิจการที่ได้ดำเนินกิจการได้มีการนำเงินไปดำเนินการอย่างถูกวิธีและเกิดรายได้ แต่สำหรับบาง

รายเงินที่กู้มาได้ ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการ จึงต้องมีการใช้เงินส่วนตัวเป็นทุนเสริม ผู้กู้ส่วนใหญ่มีปัจจัยค่อนข้างพร้อมในการดำเนินการแต่ละอาชีพ ผู้กู้บางรายมีการขยายกิจการและมีการค้นคว้าเทคนิควิธีการดำเนินการ

4. อภิปรายผลมีการสรุปดังนี้

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่12 ได้แก่

1.1. การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่12 เกิดจากคนในหมู่บ้านมีความร่วมมือกัน ในการที่จะจัดตั้งกองทุนให้สำเร็จ

1.2. การมีระบบบริหารกองทุน ในการบริหารกองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่12 มีระบบบริหารกองทุนที่ได้มีการจัดตั้งไว้ มีการแบ่งหน้าที่ของกรรมการกองทุนอย่างชัดเจน และมีระเบียบข้อบังคับที่เป็นของกองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่12 เอง

1.3. การเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง สมาชิกกองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่12 มีการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง คือได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ในการประกอบอาชีพทั้งกับคนในหมู่บ้านและบุคคลนอกหมู่บ้าน

1.4. การสร้างภูมิคุ้มกันด้านเศรษฐกิจและสังคมสมาชิกกองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่12 ดำเนินเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ทำให้มีรายได้เพิ่ม เป็นการยกระดับชีวิตมีเงินพอที่จะใช้จ่ายในการดำรงชีวิต โดยไม่ต้องเป็นหนี้ ถือว่ามีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

1.5. การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน คนในหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่12 มีความสามัคคีช่วยเหลือพึ่งพากันมีความสามัคคี มีการรับฟังความคิดเห็นกันในชุมชนมีการร่วมกันแก้ปัญหาในหมู่บ้าน

2. ปัจจัยก่อให้เกิดผลด้านบวกด้านลบ

2.1. ปัจจัยด้านบวก

1). ประสบการณ์ของคนในหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ สำหรับผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในอาชีพของตนเองก็มีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้ผู้อื่นทราบ เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพของคนในหมู่บ้านเดียวกัน

2). ความสามัคคีร่วมมือกันของคนในหมู่บ้านถึงแม้จะมีจำนวนหลังคาเรือนที่ค่อนข้างมาก แต่ก็สามารถจัดตั้งกองทุนได้สำเร็จ

3). ความสนใจของสมาชิกในชุมชนที่จะกู้เงิน กองทุนไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ ตามนโยบายของรัฐ

2.2. ปัจจัยด้านลบ

1). การมีหนี้สินของคนในหมู่บ้าน มีผลทำให้ต้องมีภาระในการชำระหนี้ ซึ่งเป็นการขัดขวางการดำเนินการประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว

2). การขาดจิตสำนึกในการใช้เงินกองทุนให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุน มีผู้กู้หลายรายที่เขียน โครงการขอกู้เงินกองทุน โดยไม่ได้ตั้งใจที่จะทำจริงๆ แต่เพียงเพื่อให้ได้เงินมา และได้นำเงินที่ได้ไปใช้จ่ายฟุ่มเฟือย หรือใช้หนี้สิน

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

ปัจจุบันบ้านกลางดง หมู่ที่12 ยังไม่มีองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้เกิดขึ้น

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งในทักษะของประชาชนในหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่12

ประชาชนในหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่12 คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง มีความสามัคคี มีการช่วยเหลือพึ่งพากัน มีความซื่อสัตย์ มีความขยันอดทน มีความรักใคร่ปรองดองกันในครอบครัว มีผู้นำที่มีคุณธรรมยุติธรรม นอกจากนี้ชุมชนยังสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาโดยมีแผนงานที่จัดทำร่วมกันโดยสมาชิกในชุมชน

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

5.1. ผลโดยตรง (Immediate Result) กองทุนหมู่บ้านบ้านกลางดง หมู่ที่12 ได้ปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิก เพื่อไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ซึ่งทำให้ผู้กู้มีรายได้ในการเลี้ยงครอบครัว มีรายได้เพิ่มมากขึ้นทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

5.2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ผู้ที่กู้เงินไปดำเนินกิจการ สามารถสร้างรายได้ให้เพิ่มขึ้นและสามารถมีเงินไปใช้ในการปลดหนี้ทำให้ลดภาระหนี้สิน และสามารถสร้างความเข้มแข็งในการประกอบอาชีพได้ดีขึ้น

5. ข้อเสนอแนะ

5.1. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กฎระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านกลางดง หมู่ที่12 ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีระเบียบข้อบังคับที่แน่นอนและเหมาะสมอยู่แล้ว

5.2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

1). ในการบริหารกองทุนควรมีการประชุมของคณะกรรมการทุกเดือน

2). ควรมีการติดตามการดำเนินกิจการของผู้กู้อย่างใกล้ชิด และมีการแนะนำในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินกิจการ หรือจัดหาผู้ที่จะมาอบรมให้ความรู้ ในแต่ละอาชีพ

3). คณะกรรมการควรมีการปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัดในการบริหารกองทุนอย่าง
ในกรณีที่ผู้กู้นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ไม่ได้ใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับอาชีพ กรรมการควรมี
เรียกเงินคืนตามระเบียบ

4). จัดให้มีการพบปะพูดคุยกันของคนประกอบอาชีพเดียวกันในหมู่บ้าน ทั้งผู้กู้และไม่
ได้กู้ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นกัน

5). ควรจัดให้มีการประชุมสมาชิกของกองทุนทุกเดือนหรือทุก 2 เดือน เพื่อพบปะพูดคุย
และแจ้งข่าวต่าง ๆ ให้สมาชิกทราบ และเพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันรักษาเงินกองทุน
ให้คงอยู่

5.3. ข้อเสนอแนะนำเงินไปพัฒนากิจการอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านกลางดงหมู่ที่

12

1). ผู้กู้ควรมีการหาความรู้ใหม่ ๆ ในการดำเนินการ เพื่อพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้ามั่นคง

2). ควรมีการรวมกลุ่มของผู้กู้เงินที่ประกอบอาชีพเดียวกันอย่างจริงจัง เพื่อจะได้ช่วยเหลือ
เกื้อกันในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจส่งผลให้การประกอบอาชีพแต่ละอาชีพได้มีเครือข่ายและความเข้ม
แข็งขึ้น และมีความสามารถในการต่อรองต่าง ๆ หรือมีการซื้อวัตถุดิบในการดำเนินการได้ในราคา
ถูก

5.4. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

1). ศึกษาว่าคณะกรรมการกองทุนแต่ละคนมีความรู้สึกละเอียดอย่างไร ในการได้บริหารกองทุน
หมู่บ้าน และอยากให้กองทุนเป็นแบบใด

2). ศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึกละเอียดของชาวบ้านในหมู่บ้านทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็น
สมาชิก ว่าเงินกองทุนหมู่บ้านได้ให้ประโยชน์อะไรกับหมู่บ้านบ้าง และหมู่บ้านเกิดการพัฒนาจาก
เงินกองทุนจริงหรือไม่

3). ศึกษาว่าผู้กู้มีจิตสำนึกในการที่จะชำระหนี้กองทุนอย่างจริงจังแค่ไหน

บรรณานุกรม

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงาน
สำหรับคณะกรรมการสนับสนุน และติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด
และอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน.2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไข
เพิ่มเติม(ฉบับที่2)บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2)
พ.ศ.2544.กรุงเทพฯ : บริษัทสหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร แถลงต่อรัฐสภา : 2544.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกลางดง.2544.ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกลางดง
นครราชสีมา.

ปาริชาติ วลัยเสถียร. เอกสารประกอบการศึกษา ศค.651: ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน สาขา
พัฒนาชุมชน กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สภาสถาบันราชภัฏ, สำนักงาน.2545. วิชาการวิจัยชุมชน. นนทบุรี : บริษัท เอส อาร์ พรินติ้ง แมส
โปรดักส์ จำกัด

สภาสถาบันราชภัฏ, สำนักงาน.2545. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. นนทบุรี : บริษัท เอส อาร์
พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด

สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ 9 : 2545 - 2549